

KIRKMERAK

1913

Fırtınadan Önce

Florian Illies

Çeviri: SAMİ TÜRK

♥ can

Florian Illies

1913

Firtınadan Önce

1913: Der Sommer des Jahrhunderts, Florian Illies

© 2012, S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main

© 2014, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ağustos 2014, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Şebnem Sunar

Düzeltili: Ebru Aydın, Nükhet Polat

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek, Gülay Yıldız

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3

Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2233-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758

1913

Fırtınadan Önce

Florian Illies

Almanca aslından çeviren

Sami Türk

♥can

FLORIAN ILLIES, 1971'de doğdu. Alman gazeteci, yazar ve sanat tarihçi. Bonn ve Oxford'da sanat tarihi öğrenimi gördü. 1997'de *Frankfurter Allgemeine Zeitung*'un kültür sanat sayfalarının yazişleri biriminde çalışmaya başladı. 1999-2001 yılları arasında aynı gazetenin Berlin sayfalarının yöneticiliğini üstlendi ve son olarak *Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung*'un kültür sanat sayfalarının editörlüğünü yaptı. Illies, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*'dan ayrıldıktan sonra, 2004'te sanat, kültür ve yaşam dergisi *Monopol*'ün kurucuları arasında yer aldı ve 2006'ya dek bu derginin editörlüğünü yürüttü. 2008'de *DIE ZEIT*'a geçen Illies, burada ilk olarak *Zeit Magazin* için çalıştı ve 2009'dan başlayarak Jens Jenssen'le birlikte bu derginin kültür, sanat ve edebiyat sayfalarını yönetti. 2011'de Berlin'de bulunan müzayede evi Villa Grisebach'ın ortakları arasına katılan Florian Illies, bugüne dek gazetecilik, edebiyat ve kültür alanlarında Almanya'nın önemli ödülleri değer görüldü. Yayımlandığı andan itibaren çoksatarlar arasına giren ve pek çok dile çevrilen *1913: Fırtınadan Önce*, Eylül 2013'te Almanya'da Oberhausen Tiyatrosu tarafından sahneye de uyarlandı.

SAMİ TÜRK, 1986 yılında İstanbul'da doğdu. 2008 yılında Marmara Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndaki lisans eğitimini, 2012 yılında da İstanbul Üniversitesi'nin aynı bölümündeki yüksek lisans eğitimini tamamladı. Halen Sakarya Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda okutman ve doktora öğrencisidir.

İçindekiler

Ocak	11
Şubat	41
Mart	77
Nisan	105
Mayıs	127
Haziran	157
Temmuz	177
Ağustos	195
Eylül	221
Ekim	241
Kasım	265
Aralık	293
Bibliyografya seçkisi	317
Teşekkür	323

OCAK

Bu ay, Hitler ile Stalin'in Schönbrunn Sarayı'nın parkında gezerken karşılaştığı, Thomas Mann'ın homoseksüelliğinin neredeyse meydana çıktığı ve Franz Kafka'nın aşktan neredeyse çılgına döndüğü aydır. Divanda Sigmund Freud'un yanına bir kedi sokulur. Hava çok soğuktur; kar, yürürken insanın ayağının altında gıcırdamaktadır. Else Lasker-Schüler fakir düşmüş, Gottfried Benn'e âşık olmuştur; Franz Marc'tan atlı postayla kart alır, Gabriele Münter'iyse bir hiç, diye niteler. Ernst Ludwig Kirchner, Potsdam Meydanı'nda kibar fahişelerin resmini yapmaktadır. Uçakla ilk takla hareketi yapılır. Fakat korkunun ecele faydası yok. Oswald Spengler, Batının Çöküşü üzerinde çoktan çalışmaya koyulmuştur.

1913 yılının ilk saniyesi. Karanlık gecede bir silah sesi yankılanır. Ufak bir çıt sesi duyulur, tetikteki parmaklar gerilir, sonra ikinci, boğuk silah sesi. Alarma geçen polis, olay mahalline intikal edip nişancıyı hemen tutuklar. Nişancının adı Louis Armstrong'dur.

On iki yaşındaki çocuk New Orleans'ta, çaldığı silahla yeni yılı karşılamak istemiştir. Polis onu hücreye atıp 1 Ocak sabahı erkenden Colored Waifs' Home for Boys adlı islahetine yollar. Çocuk burada öyle kudurur ki, kurum müdürü Peter Davis, onun eline bir trampet tutuşturmaktan başka çare bulamaz (aslında ona tokat atmak istemiştir). Ama Louis Armstrong'un sesi birden kesilir, çocuk, enstrümanı neredeyse şefkatle kabul eder, daha önceki gece heyecanla silahın tetiğini kurcalayan parmakları yeniden soğuk metali hisseder; fakat bu sefer, henüz müdürün odasındaiken, trampetten silah sesi yerine ilk sıcak, coşkun tınlarını çıkarır.

* * *

"Demin gece yarısı silah sesi. Sokakta ve köprüde bağrışlar. Çan sesleri ve saat vuruşu." Prag'dan bildiren: Bohemya Krallığı İşçi ve Kaza Sigortaları çalışmanı Dr. Franz

Kafka. Muhatabı uzaklardaki Berlin şehrinde, Immanuelkirch Caddesi, 29 numaradaki dairesinde oturur, yalnız bir kişidir ama Kafka için her şey demektir: Felice Bauer, yirmi beş yaşında, biraz sarışınca, biraz kemikli, biraz derbeder, Carl Lindström Şirketi'nde stenograf. Ağustosta, bardaktan boşanırcasına yağmur yağarken şöyle bir tanışmışlardır, Felice Bauer'in ayakları ıslanmış, Franz Kafka ise hemencecik mahcup olmuştur. Ama o günden beridir aileleri uyurken birbirlerine ateşli, büyüleyici, tuhaf, sarsıcı mektuplar yazmaktadırlar. Çoğunlukla da öğleden sonra, peşinden bir tane daha. Bir defasında birkaç gün Felice'den haber alamayınca, Franz huzursuz rüyalarından uyanıp ümitsizlik içinde *Dönüşüm*'ü yazmaya başladı. Felice'ye bu hikâyeden bahsetmişti, hikâye Noel'den hemen önce bitmişti (şimdi Felice'nin gönderdiği iki fotoğrafın sıcaklığıyla yazı masasında duruyordu). Fakat uzaklardaki sevgilisi Franz bizzat nasıl korkunç bir muammaya dönüşebildi, Felice işte bunu ancak bu yılbaşı mektubuyla öğrendi. Franz, acaba bir sergi sonrası tiyatroya gitmek için Frankfurt am Main'da buluşmak üzere sözleşmiş olsalar da kendisi öylece yatmaya devam etse, ona şemsiyeyle bir güzel vurur muydu, diye sorar hiç yoktan, işte böyle üç şart cümlesiyle giriş yaparak sorar Kafka. Sonra da görünüşe göre masumane bir şekilde, birbirlerine duydukları aşka dair ant içer, Felice'yle ellerinin ayrılmamacasına bağlandığını hayal eder. Ama sonra, "Ne de olsa bir defasında böylece birbirine bağlanmış bir çiftin darağacına götürülmesi mümkün olmuştur," diye devam eder. Evleneceğin kişiye yazmak için ne cazip bir fikir. Daha bir kere bile öpüşmemişken adam, darağacına beraber yürümenin hayalini kuruyor. Bizzat Kafka da içinden kopup gelen bu şeyden ötürü bir anlığına dehşete düşer: "Aklımdan neler geçiyor benim böyle?" diye yazar. Açıklaması basittir: "Ye-

ni yılın içindeki 13 rakamından bu.” 1913, dünya edebiyatında işte böyle başlar: bir şiddet fantezisiyle.

* * *

Kayıp ilanı. Kaybolan: Leonardo'nun *Mona Lisa*'sı. 1911'de tablo Louvre'dan çalınmıştır, hâlâ kesin bir iz yoktur. Pablo Picasso, Paris polisince sorguya çekilir; ama suç ânında başka yerde olduğuna dair geçerli kanıtı vardır ve eve gitmesine izin verilir. Yas tutan Fransızlar, Louvre'daki boş duvara çelenk bırakır.

* * *

Ocak ayının ilk günlerinde, hangi gün, tam bilmiyoruz, Krakov'dan biraz berduş, otuz dört yaşında bir Rus, Viyana'nın kuzey garına trenle gelir. Dışarıda tipi. Topalamaktadır. Saçları bu yıl henüz yıkanmamıştır, burnunun altında arsız bir çalılık gibi yayılan gür bıyığı, yüzündeki çiçek bozuğunu saklayamaz. Rus çarığı giymekte, tika balsa dolu bir bavul taşımaktadır, gara henüz varmıştır ki, kendisini Hietzing'e götürecek bir tramvaya biner hemen. Pasaportunda “Stavros Papadopoulos” yazmaktadır, kulağa Yunan-Gürcü karışımı gibi gelmelidir bu, berduşluğuna ve havanın soğukluğuna bakılırsa, sınırdaki herkes bunu yutacaktır. Öbür sürgün yeri Krakov'da, önceki akşam Lenin'i satrançta son defa, peş peşe yedinci kere yenmiştir. Belli ki bunu bisiklet sürmekten daha iyi beceriyordu. Lenin ona bunu da öğretmeyi denemişti ama nafile. Devrimci dediğin çabuk olmalı, diye tembihliyordu ona. Ne var ki, asıl adı İosif Vissariyonoviç Çugaşvili olan, şimdilerdeyse kendine Stavros Papadopoulos diyen bu adam bisiklet sürmeyi öğrenmedi. Noel arifesinde Krakov'un buz tutan parke taşlı sokaklarında feci şekilde düştü. Ba-

cağı hâlâ yara bere içindeydi, dizi incinmişti, daha birkaç gündür yürümeye başlamıştı. Viyana seyahati için sahte pasaportunu almak üzere topallaya topallaya karşısına çıktığında Lenin gülümseyerek, “muhteşem Gürcü”m benim, demişti ona. Şimdi de iyi yolculuklar, yoldaş.

Sınırlardan sıkıntıya uğramadan geçmişti, trende müsveddelerine ve kitaplarına hararetle eğilmiş, inerken bunları telaşla bavuluna tıkmıştı.

Şimdi Viyana’ya vardığındaysa Gürcü kod adını bırakmıştı. Ocak 1913 itibarıyla, adım Stalin, Josef Stalin, der olmuştu. Tramvaydan inince sağda, kışın donuk griliğinde iyice aydınlatılmış Schönbrunn Sarayı’nı, arkasında da parkı gördü. Stalin, Schönbrunner Schloss Cadde-si, 30 numaraya gitmektedir, Lenin’in verdiği ufak kâğıtta böyle yazmaktadır. Ve: “Trojanowski’nin zilini çal.” Böylece ayakkabılarındaki karı silkeler, mendiline süm-kürür ve biraz sakınarak zile basar. Hizmetçi çıkınca söz-leştikleri parolayı söyler.

* * *

Viyana, Berg Sokağı, 19 numarada bir kedi, Sigmund Freud’un an itibarıyla çarşamba grubunun ders için toplandığı çalışma odasına süzülür. Kısa bir zaman zarfında bu, ikinci sürpriz ziyaretçidir: Güz biterken Lou Andreas-Salomé de önce şüpheli bakışlarla, sonra da büyük saygı görerek bu erkekler grubuna dahil olmuştur. Lou Andreas-Salomé jartiyerinde, yere serdiği nice fikir büyüklerinin kafa derilerini taşıyordu: Nietzsche’yle Aziz Petrus Bazilikası’nda günah çıkarmış, Rilke’yle yatağa girmiş, Rusya’da Tolstoy’un yanına gitmişti, rivayetlere göre Frank Wedekind *Lulu*’suna, Richard Strauss da *Salomé*’sine onun adını vermişti. Şimdi de Freud’u, hiç değilse entelektüel anlamda yere sermişti – hatta bu kış Freud’un

çalışma katında oturmasına izin verilmişti, Freud'un an itibarıyla üzerinde çalıştığı "totem ve tabu" hakkındaki yeni kitabını onunla tartışıyor, C.G. Jung ve Zürihli asi psikologlar hakkında Freud yakınırken onu dinliyordu. Bununla birlikte, zihin ve erotizmle alakalı çok sayıda kitabın yazarı 52 yaşındaki Lou Andreas-Salomé, her şeyden önce üstattan psikanaliz eğitimi alıyordu – mart ayında da Göttingen'de kendi muayenehanesini açacaktı. İşte şimdi, yanında tahsilli meslektaşları, sağında daha o zamanlardan efsane haline gelen divan, her yerde antika düşkünü Freud'un, yaşadığı zamanı unutup avunmak için topladığı küçük heykeller, törensi çarşamba dersinde oturuyor. İşte bu huşu içindeki gruba, Lou kapıdan girerken, bir de kedi katılmıştır. Freud önce şaşırmış; fakat kedinin Yunan vazolarıyla Roma biblolarını nasıl bir merakla incelediğini görünce duygulanıp ona biraz süt getirtmiştir. Lou Andreas-Salomé ise şöyle anlatır: "Oysa kedi, Freud'un artan sevgi ve hayranlığına rağmen onun farkında bile değildi; bebekleri çarpık, yeşil gözlerini ona alelade bir şeymişçesine doğrultuyordu ve Freud bir anlığına olsa bile kedinin egoist ve narsist mırıltısından biraz fazlasını istese, ayağını rahat koltuğundan indirip çizmesinin ucuyla bulduğu en büyüleyici hareketlerle kedinin dikkatini çekmek zorunda kalıyordu." Bundan sonra kedi her hafta derse katıldı, hastalandığında ona kompres yapılıyor, Freud'un divanında yatmasına izin veriliyordu. Tedaviyi kabul edeceğini gösteriyordu.

* * *

Hastalanmak demişken. Rilke nerede sahi?

* * *

1913'ün uğursuz yıl olabileceği korkusu, çağdaşların yüreğini hoplatmaktadır. Gabriele D'Annunzio bir arkadaşına *Le Martyre de Saint Sébastien*'ini (Aziz Sebastian'ın Şehitliği) hediye eder, ithaf kısmınaysa tedbirli davranıp "1912 + 1" yazmayı yeğler. Arnold Schönberg bu uğursuz sayı yüzünden nefesini tutmaktadır. "On iki sesli müziği" yok yere icat etmemiştir – yaratıcısının, sonrasında ne gelir, diye korkmasından meydana gelen, modern müziğin temellerindedir bu. Akli bir şeyin, hurafenin ruhundan doğuşu. Schönberg'in parçalarında "13" sayısı geçmez, ölçü olarak yoktur, sayfa sayısı olarak bile yoktur. Musa ile Harun¹ hakkındaki operasının 13 harfi olduğunu dehşetle fark edince Aaron'dan ikinci a'yı silmiş, bundan sonra operanın ismi *Moses und Aron* kalmıştır. Şimdiyse uğursuz rakamın etkisinde koca bir yıl. Schönberg 13 Eylül'de doğdu – bir cuma günü, ayın 13'ünde öleceğine dair kapıldığı panik kalbini sıkıştırıyordu. Fakat korkunun ecele faydası yoktu. Arnold Schönberg bir cuma günü, ayın 13'ünde öldü (lakin ancak 1913 + 38, yani 1951'de). Bununla birlikte 1913'ün de onun için güzel bir sürprizi olacaktır. Herkesin içinde tokat yer. Ama her şey sırayla.

* * *

Şimdi her şeyden önce: Sahnede Thomas Mann. Mann 3 Ocak sabahı erkenden Münih trenine biner. Önce birkaç gazete ve mektup okur, Thüringen Ormanı'nın karla kaplı tepelerine bakar, sonra hamam gibi kompartımanda, tedavi için yine dağa giden Katia'sının verdiği kaygılı düşüncelerle uyuklayıp durur. Yazın onu Davos'ta

1. Aslı *Moses und Aaron*. (Ç.N.)

ziyaret etmiştir, doktorun bekleme odasında aklına birden büyük bir anlatı fikri gelmiştir, şimdiyse ona anlamsız, dünyadan çok kopuk gelmektedir bu sanatoryum hikâyesi. Neyse, birkaç hafta içinde *Venedik'te Ölüm* eseri çıkacaktır ne de olsa.

Thomas Mann trende oturmakta ve kıyafetleri için tasalanmaktadır, uzun tren seyahatlerinin elbiselerinde sürekli şu kırışiklara yol açmasına sinir olmuştur, otele gidince paltosunu bir kere daha ütöletmek zorunda kalacaktır. Ayağa kalkar, kompartımanın kapısını iter ve biraz dolanmaya karar verir. Dimdik yürür, yolcular da kondüktör geliyor sanır. Dışarıda Dornburg sarayları, Bad Kösen, Saale Nehri'nin asmaları kara batmış, geçip gitmektedir, asma çubukları asmaları çizgiler halinde tırmanmaktadır. Ne hoş aslında; ama Thomas Mann Berlin'e yaklaştıkça içindeki korkunun kabardığını hisseder.

Trenden indiği gibi arabaya atlayıp Hotel Unter den Linden'e gider, acaba peşi sıra asansörlere koşturan diğer konuklardan kendisini tanıyan var mı, diye resepsiyonda etrafına bakınır. Sonra her zamanki odasına yerleşip titizlikle üstünü değiştirir ve bıyığını biraz daha tarar.

Şehrin en batısında, Grunewald'de aynı saatte Alfred Kerr, Höhmann Caddesi, 6 numaradaki villasının elbise odasında papyonunu bağlar, bıyığının uçlarını mücadeleye hırsıyla burar.

Akşam saat sekizde düelloları başlayacaktır. Yediyi çeyrek geçe ikisi de kupalarına biner. Deutsches Theater'a oda oyunlarına giderler, aynı anda oraya varırlar. Birbirlerini görmezden gelirler. Hava soğuktur, ikisi de hızla içeri koşturur. Vaktiyle Baltık Denizi kıyısındaki Bansin'de, aramızda kalsın ama, Almanya'nın en büyük eleştirmeni ve en kibirli ukalası Alfred Kerr, işte burada kedi gözlü zengin Yahudi Katia Pringsheim'a talip olmuştur. Fakat kız bu tuhaf fikirli, mağrur Breslau'lu adamı reddedip

Thomas Mann'ın, şu baston yutmuş gibi dik Hanse'linin koynuna atmıştır kendini. Nedendir, bilinmez. Belki de işte bu akşam ondan intikamını alabilecektir.

Thomas Mann ilk sıraya oturup mermer gibi bir sü-kûnet yaymaya çalışır. Katia'ya âşık olduğunda yazdığı *Fiorenza* kitabının bu akşam Berlin'deki prömiyeri vardır. Ama bugün bir hezimet olabileceğini sezer, bu piyesinden ötürü çoktandır endişelenmektedir. Bir dramı engellemek için bunu dram yapmamak lazımdı, diye düşünür. Münih'teki Mauerkircher Caddesi, 13 numaradan yola çıkmadan önce, "Bazı şeyleri kurtarmaya çalıştım ama beni dinleyeceklerini sanmam," diye yazmıştır Maximilian Harden'e.

Thomas Mann göz göre göre bir faciaya girmekten nefret ediyordu. Onun gibisine yaraşmazdı bu. Ama aralık ayında provalarda gördükleri, iyi şeyler müjdelemiyordu. Floransa'daki Rönesans'ın altın devrini canlandırarak piyesini acılar çekerek izler, oyun bir türlü heyecanlanmaz, ahtan çok vah dedirtir.

Bir ara Mann sol omzunun üstünden gözcüyle bakmaya kalkışır. Üçüncü sırada, kurşunkalemi not defterinde fırtına gibi esen Alfred Kerr'i keşfeder. Seyircilerin orası zifirî karanlıktır, yine de Kerr'in hatlarında bir gülümseme gördüğünü sanır. Sahnede en iyi işkence malzemesini bulduğuna sevinen sadistin gülümsemesidir bu. Thomas Mann'ın huzursuz bakışını yakaladığındaysa çok daha keyifli bir ürperti sarar Kerr'in içini. Thomas Mann'ın ve talihsiz *Fiorenza*'sının kendi eline düşmüş olmasının tadını çıkarır. Çünkü biliyordur: O kadar sert sıkacaktır ki, bıraktığında bu oyun cansız bedeniyle yere düşecektir.

O sırada perde kapanır, sevinçli alkışlar gelir, o kadar sevinçlidir ki hatta, rejisör gerçekten başarı yakalayan tek mizanseninde Thomas Mann'ı iki defa sahneye davet etmeyi başarır. Ertesi haftalarda yazacağı sayısız mektupta

bunu belirtmeyi hiç unutmayacaktır. İki defa! Vakarlar reverans yapmaya çalışır, iki defa! Ama reveransı salpa bir etki bırakır. Üçüncü sırada Alfred Kerr oturmaktadır ama alkış tutmaz. Daha Grunewald'deki villasına geldiği gece kendine çay yaptırır ve yazmaya başlar. Ciddiyetle daktilosunun başına geçer, ilk olarak kâğıda Roma rakamıyla bir yazar. Kerr, paragraflarını tek tek numaralandırır, sanki bunlar bir külliyyatın ciltleridir. Önce kılıcını bilir: "Yazar zarif, biraz ince ruhludur, bu ruhun kökleri ise oturağında bulunur." Sonra veriştirir: Herhalde Floransa'nın sembolü sayılacak Fiorenza adlı kadının kanı çekilmiştir, piyesin tamamı kütüphanelerde yazılmıştır, hamdır, kurudur, güçsüzdür, basmakalıptır, fazlalıktır. Kullandığı kelimeler aynen böyledir.

Kerr onuncu paragrafını da numaralandırıp bitirdiğinde memnun, son kâğıdı daktilodan çeker. Yıkımdır bu.

Ertesi sabah Thomas Mann, Münih'e dönen trene bindiğinde, Kerr metni *Der Tag* gazetesinin yazişlerine yollar. 5 Ocak'ta metni yayımlanır. Thomas Mann yazıyı okuyunca mahvolur. "Erkeksi değil"miş, böyle yazmaktadır Kerr – Mann'ı kalbinden vuran da budur. Kerr bununla Thomas Mann'ın gizlediği homoseksüelliğini mi ima etmiştir, yoksa Mann, bunu öylesine bir ima olarak mı anlamıştır, fark etmez. Kelimelerinin derin yaralar açacağı yerleri Kerr, başka ancak Kraus'un görebileceği kadar iyi görürdü. Öyle veya böyle, Thomas Mann derinden yaralanmıştır, yazdığına göre "kanına işlemiştir" bu. 1913 baharı boyunca bu eleştirinin etkisini üzerinden atamayacaktır, hiçbir mektubunda bununla ilgili bir ipucu, hiçbir gününde Kerr denen bu adama duyduğu öfke eksik olmaz. Mann, Hugo von Hofmannsthal'e şöyle yazar: "Neler olacağını az çok tahmin etmiştim ama bu bütün beklentileri aştı. Her şeyden bihaber biri bile bu zehirli zımbırtıdaki şahsi cinayet hevesini fark eder!"

1913: başlangıç ile sonun, zafer ile melankolinin iç içe geçtiği ve her şeyin sanata dönüştüğü bir tarih. Hiçbir şeyin bir daha eskisi gibi olmaya-
cağı bir dönüm noktası. Eşi benzeri olmayan, muazzam bir yıl. Felice'nin
aşkıyla çılgına dönen ve daha bir kez öpüşmemişken darağacına onun-
la beraber yürümenin hayalini kuran Kafka; kayıp zamanın izinde sürük-
lenen Proust; asi öğrencisi Jung'la bozuşan Freud; Trieste'de aynı gün
cappuccino içen Kafka, Joyce ve Musil; Rodin'le tartışan ve nezle olup
mızmızlanan Rilke...

"Bütün merakım her zaman çöküştü, galiba ilerlemeye ilgi duymaktan
beni alıkoyan da bu," diyen Thomas Mann gibi istisnasız herkesin çö-
küştten bahsettiği, yine de kimsenin avangard yaşamların bir gecede
yok olup yerini kan ve baruta bırakacağına ihtimal vermediği hareket-
li bir yıl 1913. Oysa bilinen dünya, sona doğru yaklaşırken çöküş ger-
çekten de yakındır. Çok değil, bir yıl sonra takvimler 1914'ü göster-
diğinde, çöküşü çoktan ilan edilen dünya yine de sapasağlam yerinde
dururken çalacaktır Büyük Savaş'ın boruları.

1913: *Fırtınadan Önce*'de Florian Illies, Birinci Dünya Savaşı'nın arifesin-
de, geri dönüşü olmayan felaketlere gebe bir geçiş döneminin portresi-
ni ustalıklı çiziyor. 1913: *Fırtınadan Önce*, uzun 19. yüzyılın ardından, sa-
vaşların ve aşırılıkların çağı olarak tarihe damgasını vuracak kısa 20. yüz-
yılın ilk büyük krizinin eşiğinde sanata, edebiyata ve kültüre dair göste-
rişli bir kitap.

Kapak resmi: Ernst Ludwig Kirchner

can yayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-2233-2

9 789750 722332